

הכל תוף



ייש לי תלמידות והן כשרונות לא פחות מהבנים". אורי נדיר.

מאת: יעקב בר-און

הרעיון בצנצן אצל אורי נדיר, מאסטר של תופים, ללא התראה מוקדמת, אפו של אחר פתניכיו בקונטרבסטריון באה לצלם בוידאו את התבטיט, ומשפחה בסרטון הלא מקצועי - כבת אחת נמל אצלו האסימון, והתוצאה - "תופים וקריאת תווים", תקליטור די.וי.די ראשון מסוגו בישראל, אולי גם בעולם, של הוראת נגינה בתופים, כולל חוברת תווים בלעדית, כשתוכנית הלימודים מחולקת ל-15 שיעורים, כל אחד מהם ורמת הקשי ישלו.

סבו הקלרניתן וסבתו, שהכתה בתוף מרים, ליוו בנגינתם את המרטים שהתנגלו על מסך קולטע "ערוץ" של פעם. אביו, נגן הסקסופון, הקים את תזמורת "הגדירים" וגם אחיו הם נגנים. אורי, 54, שליווה כמתופף את מיטב אמרי ישראל, הגיע אל המוסיקה כאל דבר טובן צאליו. בחינתו ילד, ציפה אביו שימשיך את השושלת וקנה לו סקסופון אלט. "אומרים שהיה יוצא לי צליל מדהים", הוא נזכר, אבל תוך שנה החל מרוב נשיפות, נגניו לו סתרהדות, ואו, או או, הלך בעקבות דני, אחיו הבכור, אל התופים.

כבר זכיתם ב'

לא כל אחד בא אל המוסיקה עם רקע כשלו. אורי פותח את השער, מהסודות, לכל מי שתפצה נפשו להתהדר לתופים, החל מהתרגילים הבסיסיים ביותר ועד "תופים ורקדים" ויבלו מהטטים, שני קטעים שהלחין אותם הוא מבצע מול המצלמות עם נגנים מהשורה הראשונה. כשהוא אומר "מהסודות", כוונתו לאהודת טקלות נכונה ומתנועת יד נכונה עם ביט בהתאם. זה כמו ללמוד שפה, סכור אורי.

"כל אחד יכול!"
 "כל אחד יכול בתנאי שיש לו אישהו חוש קצב, גם בראש, גם ברגל."
 "יש גיל מסוים שבו אתה ממליץ להתחיל בתופים?"
 "בכיתה ב', לילד צעיר יותר המקל גדול מדי לידיו הקטנות."
 "אתה ממיר את הדעה הקדומה ולמיה התופים כלי שיואללה, מרביצים בו והצלילים זורמים מאלוהים."
 "יש איזו סטיגמה, כולל בדיחות על מתופפים, שנמקה לפני כשערים שנה. כאן חייבים באבהה - אני לא מלמד לתופף, אלא מלמד לנגן בתופים. ההבדל הוא עצום. לתופף אפשר גם באמצעות מכונת התופים הממוחשבת. מן-מה ניסו לדווק אתה, אנשי-הסקסופו, הצידה ולהעדיף את זה. היום שמים לב לטאץ' ולפילי שיישמע כמו

התיפוף של נגן בהי".
 "בשביל להיות מתופף, צריך גם כוח! גם "רבע-עוף" טוב לנגינה בתופים!"
 "גם רבע עוף, אם אתה לומד להחזיק נכון במקל, המקלות מתנגנים מאלוהים ואין צורך במאמץ מיוחד. אתה שולט רק באורך הנגינה, מתי להתחיל, מתי להפסיק. הטכניקה פה היא האיב. מי שהוא מקצוען אמיתי, גם בקטעים המורכבים ביותר לא תראה בשפת הגוף אפילו לא סיפת מאמץ. יש שמהצינים ועושים תנועות מוגזמות תוך כדי התיפוף, אבל תאמין לי שאפשר לעשות אותו דבר ברילקס וזה יצא לא פחות טוב. גם הנגימה בזמן הנגינה בתופים מאוד חשובה. אם אתה ממשיך לנשום סדיר, אתה לא מתעייף."
 "רבים נוטים לבלבל בין נגני תופים (אורי מעדיף את המינוח הזה על פני מתופפים) לבין נגני כלי-הקשה."
 "השוני לנגרי מוחלט. התופים הם סיפור אחר. אתה יושב על מערכת ומנגן עם מקלות ובארבע הגפיים שלך. זה שונה לנגרי מזוג קונגס שאתה סגן בהם בידים. הטכניקה שונה, אם כי אותו נגן מסוגל לשלוט בשני התזמוים. גם תוף מרים,

מסוגל. הוא כבר היה חייל בן 20, ששירת בבסיס באיזור תל-אביב, שם גם עשה שמה עם התופים. כמעט מדי ערב היה מגיע אל המהומר "שיער", באולם "אואזיס", ברמת-גן, שם ניגן אהיו דני בתופים. "תן לי להחליף אותך", ביקש ממנו. ערב אחר, מבלי שהאחראים על ההפקה ידעו על כך מראש, ומבלי שהקהל והמשתתפים ידעו על זה דני מהתופים אורי, שישב בסמוך לו מאחורי הקלעים, תפס את מקומו וניגן במקומו עד סוף הערב. הנגנים סימנו לו "ויי". זאת היתה טכילת האש שלו, שעליה הור בערבים נוספים בהפקה מדהימה שהחשמל ממנה באוויר עד היום.

"שיער" נתן לי את הלגיטימציה להמשיך בתופים", הוא אומר. "בשבילי זה היה כמו להופיע עם אריק קלפטון, לא פחות. השתחררתי מהצבא ישר להופעות בדיסקוטקים ברמלה, בין השאר עם צביקה פיק, מכוכבי "שיער" ולתרכב הקלטות בהנהגתו של קובי אשרת. איתו, גם עם ריקי גל ודני ליטני, הייתי בצוות במלחמת יום כיפור, תקיפה מדהימה. הופעתי עם הנוכחים של שנות ה-70 עד שיצאתי לחייל עם הרכב מפטיבל הומר

"מי שהוא מקצוען אמיתי, גם בקטעים המורכבים ביותר לא תראה בשפת הגוף אפילו סיפת מאמץ. יש שמחצינים ועושים תנועות מוגזמות תוך כדי התיפוף, אבל אפשר לעשות אותו דבר ברילקס וזה יצא לא פחות טוב. ואם אתה ממשיך לנשום סדיר, אתה לא מתעייף"

החסידי, כולל קובי וגשארתי בחוף שבע שנים". "שבע השנים הסובות ביותר שלי במוסיקה היו באירופה, לאחר שבארץ כאילו מיציתי את הקטע בפעילות מסביב לשעון", סציין אורי. בהיותו באמסטרדם, הודמן לו להיות נוכח בהופעת להקה מקליפורניה. כשזו הסתיימה, הצטרף בהם מיישן לנגינת אנשיה. הם חיששו אותו בחול. הוא הזמן להחליף את מתופף הלהקה, שהזקק הביתה, אל אשתו, שנקלעה לסיבובי הריון. מה שהיה אמור להסתכם בסיבוב הופעות אחד התארך לשבע שנים, כשאותה לילה היתה מגדה מבטיחה, במינכן, להופעות ברחבי אירופה. אורי לא הסתפק בכך. במקביל ניגן עם להקת סאלמה מטיניידר, גם הרכבי רגאיי וקאנוטרי.

למרות שמו, הוא כלי-הקשה לכל דבר, להבדיל מהתופים.
 "התופים הם כלי גם לכנות!
 "בהחלט. כעת יש לי המש תלמידות והן כשרונות לא פחות מהבנים, אבל הן נוהגות בדרך כלל להמשיך בכלים מלודיים יותר, כמו הבסילופון והסימפוני".

וואן-מן-שואו

אורי השקיע רבות בדי.וי.די. הכל מהלב, וואן-מן-שואו, כולל חוברת תווים ויהודית עם 280 תרגילים, צעד אחר צעד. "רק עכשיו, כשאני מבטח אתורנית, אני מבחין שוואללה, זאת תחכת הפקה", הוא מעיר בחיוך. "אפילו את העטיפה עיצבתי בעצמי".
 הדי.וי.די עשוי בצורה מקצוענית מרשימה, רבות צילומים, אבל אורי, שניגן תופים בלהקות מנעוריו, למעשה הגיע אל הדבר האמיתי באופן

עבד עם כולם

כשעבד ארצה, השתלב מחדש בנוף ההקלטות התל-אביבי והור להתרוצץ בהופעות בישראל, רבות מהן עם יהורם גאון, עם הדוראים, או כאלה שבהן נגסי בנגרם היה המפיק המוסיקלי. מלבד אריק איינשטיין ומקורביו דופה שעבד עם כולם בסוף ה-80, מאילנית ומעפרה חזה ועד גלי עטרי ושלמה יידוב, אבל איכשהו התרחק ממוסיקה מזרחית, גם נראה מתופף בתוכניות טלוויזיה רבות. תמיד היה מתופף נטו, בלי יומרה ליטול על עצמו הפקה מוסיקלית, מה שהוא עושה כעת בדי.וי.די. גם לא חשב לפזול אל הזמרה, כפי שעשו מתופפים דוגמת נסים ימיני ומאיר ישראל.
 ועכשיו משהו מפתיע - מהשנה שעברה לומד אורי נגינה בפסנתר. "פתאום גיליתי את הכלי הזה", הוא שח בהתלהבות. "קניתי פסנתר ואני מסיים כבר חוברת רביעית של נגינה בו. כפי שנמצא חוק במוסיקה, אין לי צורך במורה. אצלי זה תובבני, אבל נגני פסנתר גדולים כמו צ'יק קוריאה ורבי הנקוק הם גם נגני תופים מוכשרים. רק עכשיו מתחברת לי המלוודיות של הפסנתר אל הקצב של התופים.
 כשנותר לו זמן פנוי, הוא "מתחפש להקשיב לדברים חדשים במוסיקה". לא בהכרח ויקנידול, "אני אוהב כל מה שיש בו ג'רוב", אורי מעיד על עצמו. בעיקר חשובה לו היצירתיות. היא שהביאה אותו אל מעשה המרכבה של הדי.וי.די. לאחר כל-כך הרבה שנים בענף, עוד הופעה, עוד נגינה באולפן, זה לא תמיד משהו שירגש אותו. "לפעמים יש לי הרגשה של מי שנותן שידורים באמצעות הכלי", הוא מודה. "בדי.וי.די יכולתי לבטא ממש את עצמי בצורה האמיתית ביותר".
 כמו מי היית רוצה להיות? - אני שואל אותו. "כמו סטיב גארט. צורת הנגינה שלו בתופים והערוב שהוא מוציא מהם והוא אצלו דרך להביע את המוסיקליות שלו. הוא פשוט מנגן מוסיקלי בצורה מדהימה. יש לו סגנון נגינה מיוחד לו שיש מזהים אותו".
 "לא אמרד מנגן לפני שנידרש לדיבורים על התופים ככלי מרעיש עולמות, זאת רק אנדה!" "כשתלמידים באים ללמוד אצלי, דבר ראשון אני מוציא להם את המילה 'רעש' מהלכסיקון ומעביר למילה 'צליל'. מי שרועד לנגן בתופים, לא מרעיש. אפשר לנגן בתופים גם במבשרות, לא דווקא במקלות ולא להרעיש יותר מאשר נגנים בכינור. סביב התופים יש רק סטיגמה של רעש. הכל תלוי בטכניקה ובדגש".